

Til Riksantikvaren

Jnr. 322/2025

Ark.

Dato: 13.06.2025

Høringssvar til Riksantikvarens forslag til bevaringsstrategi for næringer og industriers kulturmiljø

Om Varanger museum, avd. Vardø

Vardø museum er en avdeling under Varanger museum, et interkommunalt selskap eid av de tre kommunene Sør-Varanger, Vadsø og Vardø. Selskapets formål er å organisere innsamling, bevaring, forskning og formidling av kulturhistorien i Øst-Finnmark. Varanger museum er en kompetansebedrift med spesielt fokus på grensekontakt, pomorhistorie, samisk, kvensk/norskfinsk kultur og historie, partisanhistorie og Varangers øvrige lokalhistorie. Vi ønsker å gi en opplevelse av Varangers og nordområdenes eldre og nyere historie, kultur og natur.

Generelt

Det trekkes fram fire innsatsområder som går på tvers av bevaringsstrategiene: bevaring og bruk, kunnskap og kompetanse, opplevelse og engasjement, urfolk og nasjonale minoriteter. Disse innsatsområdene henger sammen. Vardø museum vil samtidig påpeke at overføring av kunnskap og kompetanse ofte er sårbart i små lokalsamfunn med stor fraflytting. Her trengs det tiltak for å sørge for at kompetanse- og fagmiljøene ikke går tapt. Fraflytting, synkende befolkningstall og en endring i befolkningssammensetningen kan i mange tilfeller føre til at kulturhistoriske felleskapsbygninger og fellesarenaer blir mindre brukt og/eller forfaller. Samtidig er det behov for å styrke kunnskapen og bevisstheten om kulturmiljø som en integrert del av kommunenes samfunnsutviklerolle. Bevaringsstrategien trekker fram muséenes rolle som samarbeidspartnere for å sikre at relevante kompetansemiljø inngår i de nettverkene som opprettes. Vardø museum er enig i at muséene har en viktig rolle her, men

mener samtidig at lokale muséer mangler nødvendige midler for å utøve denne rollen tilstrekkelig.

Utfordringsbildet

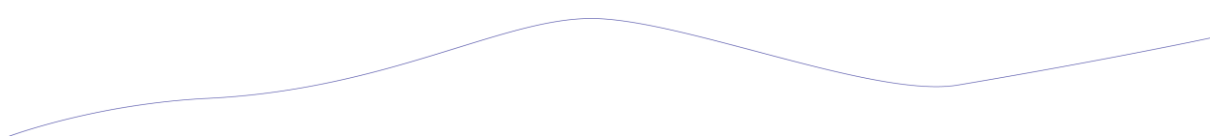
Vardø museum mener det er viktig at bevaringsstrategien også viser til næringers historiske nedslagside, enten det er forurensing og utrydning av dyrearter eller utnyttelse av arbeidere og slavehandel/krigsfanger. Det er viktig å ikke usynliggjøre også de mørke sidene ved kulturarven vår.

Bevaringsstrategien viser til at immateriell kulturarv, som håndverkstradisjoner, også er viktige elementer i bevaringen av industrihistorie. Vardø museum vil trekke fram at dette også gjelder andre immaterielle kulturuttrykk, som for eksempel musikk (som hvalfangstviser og rallarviser) og språk (som russenorsk).

Vardø museum mener at det er viktig å vise fram kvinnenenes rolle i næringers og industriers kulturmiljø, også når de aktuelle næringene var mannsdominerte. Dette kan for eksempel gjøres ved å navngi ektefeller i fotografimateriale eller synliggjøre hjemmets rolle i den aktuelle industrien.

Bevaringsstrategien viser til at museer forvalter og formidler en rekke fysiske kulturminner og kulturmiljø knyttet til næring og industri og at kulturmiljømyndighetene, museumssektoren og samferdselssektoren med fordel kan samarbeide tettere innenfor den eksisterende myndighets- og ansvarsdelingen. Vardø museum støtter denne, og mener det er stort potensiale for å styrke samarbeidet. Det gjelder ikke minst når det kommer til samarbeid mellom museer og arkiver.

Vardø museum oppbevarer en rekke arkiv som dokumenterer historie etter næring og industri i Vardø. Et eksempel er arkivet etter handelshuset Brodtkorb handel AS (1822-1987). Arkivet gir oss et rikt innblikk i vardøfiskernes økonomiske forutsetninger for å forsørge seg og sine familier fra sesong til sesong. Videre dokumenterer det internasjonal handel mellom Vardø og Europa og ikke minst pomorhandelen mellom Vardø og områdene ved Kvitsjøen i Russland. Pomorhandelen er kjent for russiske handelsmenn som kom til Vardø for å kjøpe fisk i bytte mot korn, men svært viktig var også de handelsforbindelser som bidro til at Vardø fikk tilført tømmer for bygging av boliger og næringsbygninger. Befolkningsnedgang har resultert i at nærings- og industribygg i Vardø har gått tapt. I mange tilfeller er arkivene av få, eller de eneste, kildene som står igjen etter virksomhetene.

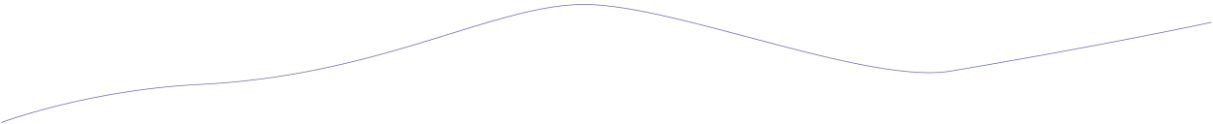
Med vennlig hilsen,

Inger Lene Nyttingnes

Avdelingsleder

Varanger museum IKS, avdeling Vardø museum

Vardø museum

Postboks 46, 9951 VARDØ TLF: (47) 407 04 510 E-POST: vardo@varangermuseum.no

Org.nr. 989 349 716